

empathy, and identification with other people. It is advisable to distinguish the following values: «Man», «Communication», and «Cognition».

4. Expressive properties: characterize the expressiveness of the personality, which allows to be understood by other people. For this, it is necessary to be hard-driving to oneself and people, tactfulness and politeness, endurance and patience, strong-willed personality traits.

Thus, according to the target component of the algorithm, the goal of foreign language teaching in higher educational institutions is the formation of professionally-oriented competence as an essential characteristic of a competitive specialist with higher education.

References:

1. Shhukin A. N. (2008) Linguodidactical encyclopedic dictionary. M.: Astrel AST. 752 p.
2. Евдокимова М. Г. (2013) Профессионально ориентированное обучение иностранным языкам в неязыковом вузе как система. *Вестник Московского государственного лингвистического университета*. М.: ФГБОУ ВПО МГЛУ. № 12 (672). С. 49-59.
3. Zhang Z. C. (2007) Towards an Integrated Approach to Teaching Business English: A Chinese Experience. *English for Specific Purposes*. No. 26. pp. 399-410.
4. Борозенец Г. К. (2004) Концептуальные подходы к построению модели формирования иноязычной коммуникативной компетентности будущих специалистов. *Вестник Воронежского государственного университета. Серия «Лингвистика и межкультурная коммуникация»*. № 1. С. 93-105.
5. Гез Н. И. (1985) Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований. *Иностранные языки в школе*. № 2.;
6. Гейхман Л. К. (2003) Интерактивное обучение общению (Общепедагогический подход). Дисс. ... д-ра пед. наук: 13.00. Екатеринбург. 426 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Світлана Пенькова

доцент, кандидат педагогічних наук

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Вимоги Державного стандарту початкової загальної освіти спрямовують мовну освіту молодших школярів не лише на здобуття мовних знань, а на їх практичне використання у різних життєвих ситуаціях, оволодіння навичками нормативного мовлення в соціумі. У зв'язку з вищезазначеним мовно-мовленнєва компетентність, сформована в молодшому шкільному віці, є основою мовленнєвої та загальної культури особистості майбутнього громадянина держави, а тому й першорядним завданням сучасного вчителя початкової школи.

Проблема формування мовленнєвої культури була постійно в полі зору як учених, так і педагогів закладів загальної середньої освіти: Н. Бабич, М. Вашуленка, І. Голубовської, Г. Грибан, С. Єрмоленко, А. Канищенко, А. Коваль, Л. Мацько, М. Пентилюк, В. Русанівського, Л. Сугейко та ін.

У пропонованій статті маємо на меті запропонувати шляхи вдосконалення мовленнєвої культури здобувачів вищої освіти внаслідок опанування навчального курсу лінгводидактичного спрямування.

Загальновідомо, що завданням початкової мовної освіти є вивчення елементів мовознавства (фонетики, графіки, лексикології, словотвору, граматики та ін.) на практичній, функціональній основі, формування мовної особистості, спроможної до літературного

спілкування з однолітками та дорослими. «Завдання початкового курсу навчання української мови – прищепити учням осмислене ставлення до мовних фактів, навчити їх орієнтуватися у мовних структурах; сформувати науково правильні уявлення з фонетики і графіки, лексики, словотвору, граматики (морфології та синтаксису). Все навчання має бути спрямоване на організацію і вдосконалення мовленнєвої діяльності дітей, на оволодіння засобами творення зв'язних висловлювань в усній і писемній формах» [2, с. 2].

Теоретичне та навчально-методичне забезпечення процесу формування мовної особистості молодшого школяра напряму обумовлюється рівнем лінгводидактичної підготовки вчителя, його майстерним використанням мовно-виражальних засобів як інструментів впливу на своїх вихованців. Від того, наскільки майбутній педагог оволодів якісним і культурним мовленням як системою основних комунікативних ознак, залежить успіх свідомого та цілеспрямованого засвоєння вимог культури мовлення і спілкування учнями початкової школи.

Важливого значення надаємо фаховим методикам у підготовці майбутнього вчителя початкової школи, серед яких першорядну роль відіграють нормативні курси «Українська мова», «Методика навчання української мови», «Дитяча література з методикою літературного читання». Однак, зауважимо, що значне скорочення аудиторних занять у загальному обсязі цих фахових дисциплін негативно впливає на якість лінгвометодичної підготовки майбутнього вчителя. Відтак, до навчальних планів підготовки бакалаврів початкової освіти був уведений курс «Основи культури і техніки мовлення в початковій школі», провідним завданням і метою якого стали опанування майбутніми фахівцями з початкової освіти основних комунікативних ознак культури українського мовлення, практичне оволодіння засобами логіко-емоційної виразності читання тощо. Нашу роботу зі студентами IV курсу, що здобувають вищезазвану спеціальність, ми розпочали з уточненням суті поняття «культура мовлення та її основні комунікативні ознаки», визначення й аналізу психолінгвістичних, психологічних та лінгвістичних основ формування мовленнєвої культури в початковій школі. Практика довела, що більшість студентів недостатньо повно обізнані з поняттям «культура мовлення» як системою основних комунікативних ознак, що характеризують змістові та формальні сторони мовлення. Вивчаючи стан мовленнєвої культури в групі здобувачів вищої освіти, констатуємо низку причин, якими обумовлено її низький рівень, а саме: ігнорування читанням високохудожніх текстів класиків літератури, недостатній рівень мовознавчих знань, відсутність звички користуватися мовними словниками та довідковою літературою, де висвітлюються норми та правила літературної вимови, погане мовленнєве середовище тощо. З огляду на це, до змістових модулів дисципліни було включено наступні теми: літературна мова та її норми; форми літературної мови; комунікативні ознаки культури мовлення; орфоепічна та граматична правильність мовлення; змістовність і логічність мовлення; точність, чистота і доречність мовлення; багатство і різноманітність мовлення; образність і виразність мовлення; засоби логіко-емоційної виразності мовлення; техніка та логіка читання; підготовка художнього твору до виразного читання та ін.

У нашій роботі ми дотримувалися погляду відомих науковців, зокрема Л. Сугейко, яка зазначила «... щоб опанувати ці норми, замало вивчених граматичних і правописних правил – необхідна постійна робота з різноманітними за стилями (стильовими жанрами) текстами, живе мовне спілкування в різних ситуаціях, потрібна постійна увага до змін, які відбуваються в удосконаленні норм і правил сучасної літературної мови» [3]. При організації початкового навчання молодших школярів висловлюванням різних типів і стилів українською мовою вчителю початкових класів слід чітко розмежовувати їх функціонально-стильову приналежність; володіти в достатній мірі знаннями теорії мовленнєвої діяльності та теоретико-практичними засадами формування культури мовлення. В межах локального педагогічного експерименту нами розроблено зміст лабораторно-практичних занять, до складу яких було включено завдання, які б спонукали студентів спеціальності «Початкова

освіта» висловлюватися виразно, вдосконалити навички володіння орфоепічними, граматичними, стилістичними нормами сучасної української літературної мови; засвоїти навички техніки мовлення та читання (дихання, голос, дикцію, інтонацію тощо), опанувати майстерністю розмітки тексту для виразної декламації та подальшого відтворення вголос. Наприклад, проглянути презентацію «Виразність мовлення й структурно-інтонаційна організація тексту» та визначити поняття експресії мовлення та екстралінгвістичних умов виразності; скласти партитуру виразного читання (усвідомлення тексту на основі емоційно-образного аналізу в поєднанні із розбором мовних і композиційних засобів); пояснити, чим зумовлюється необхідність вдумливого і розумного підходу до визначення завдань наскрізної словесної дії та послідовного аналізу твору з дітьми молодшого шкільного віку на прикладі конкретного твору та ін. Усі вказані напрямки пов'язані між собою та доповнюють одне одного, метою яких є – допомогти студентам опанувати навички виразного мовлення та читання.

Професійний рівень майбутнього вчителя початкової школи складається з багатьох компонентів, головними з яких є системні фахові знання та комунікативні вміння педагогічної взаємодії, що потребує від викладача вищої школи необхідності навчити студентів вільно користуватися різноманітними мовними засобами у численних комунікативних умовах педагогічного спілкування під час майбутньої професійної діяльності. Зауважимо, що пропонований курс «Основи культури і техніки мовлення в початковій школі» формує першорядні навички комунікативно досконалого педагогічного мовлення й потребує постійної уваги до нього у вчительській праці. Інноваційні технології викладання, значна вага самостійного вправління здатні суттєво покращити рівень мовленнєвої культури здобувачів вищої освіти. Зокрема, серед 28 студентів випускних курсів спеціальності «Початкова освіта» достатньо високий рівень оволодіння культурою мовлення мають 19 респондентів, що становить 67,9%, на низькому рівні знаходяться 9 здобувачів – 32,1%. Успішне розв'язання поставлених у ході вивчення дисципліни навчальних завдань, особливо в умовах міждисциплінарної інтеграції дозволяє усунути недостатню підготовленість випускників стосовно висококультурного педагогічного спілкування, дозволяє результативно прогнозувати різні комунікативні ситуації, що виникатимуть у подальшій професійній діяльності.

Література:

1. Дорошенко С. І. (2002). Основи культури і техніки усного мовлення. Х.: ОВС. 144 с.
2. Коваль Г. П. (2002). Методика викладання української мови: навчальний посібник. Рівне. 133 с.
3. Сугейко Л. Г. Формування правильності мовлення у майбутніх учителів початкової школи. *Теоретична і дидактична філології*. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/xmlui/bitstream/handle/123456789/572/%d0%a1%d1%83%d0%b3%d0%b5%d0%b9%d0%ba%d0%be%20%d0%a1%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f%20%d0%9f%d0%b5%d1%80%d0%b5%d1%8f%d1%81%d0%bb.%d0%a5%d0%bc%d0%b5%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b8%d1%86%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ РІДНОГО КРАЮ В СИСТЕМІ МЕТОДИЧНОЇ ОЗОН-ТЕХНОЛОГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ ПОЕТІВ ПРИДУНАВ'Я)

Галина Райбедюк

*кандидат філологічних наук, професор
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

Різке падіння читацької активності нинішнього школяра, як, власне, й дорослого населення, зумовлене багатьма об'єктивними факторами. Причина криється завперш у